

Csaba László: Hat százalékos növekedésnél hiba, ha gázt adunk

Szabó Anna | 2021.07.02. | novekedes.hu

Felelőtlenség a növekedési fázisában túlfűteni a gazdaságot, növelni a hiányt és az eladósodottságot. Helyette az oktatásba, a környezetvédelemben, a regionális fejlesztésekbe, a társadalmi integrációba, a köz- és jogbiztonság javításába kellene fektetni. Ezek ugyanis csak hosszabb távon megtérülő, de nagy hasznot hozó beruházások. Az unió helyreállítási alapjából érkező hitelek pedig fel kellene venni, és akár ezekre a célokra fordítani – nyilatkozta a Növekedés.hunak Csaba László közgazdász, akadémikus.

Hogyan látja az idei növekedési esélyeket, a gazdaság helyreállításának ütemét?

Bár az év elején még igencsak borúlátók voltak az elemzők, mostanra sokkal derűsebb a hangulat. Ez annak köszönhető, hogy a mostani válságnak nem strukturális okai vannak, hanem a lezárások miatt alakult a helyzet úgy, ahogy. Vagyis a lezárások megszűnését követően gyorsan talpra áll a gazdaság. Nem mondom, hogy minden vállalkozás, mert vannak, amelyeknek elfogytak a tartalékaik, de a döntő többségük igen. A piacgazdaságra egyébként is jellemző a vállalkozások folyamatos cserélődése, ami most kicsit felgyorsult. Sokan kérdezik, vajon milyen eszközökkel lehet tovább gyorsítani a magyar gazdaság növekedését. Borsódnia kezd a hátam, amikor ilyeneket hallok, mert egy olyan autóban, amely óránként 130 kilométeres sebességgel halad, nincs értelme tovább nyomni a gázt. Ha ugyanis tovább gyorsítunk, akkor vagy a rendőrség fegyelmez meg, vagy összetörjük magunkat. Ezért azt gondolom, rendkívüli meggondolatlan dolog, ami a jövő évi költségvetésben van. Vagyis, hogy az amúgy is gyorsan növekvő magyar gazdaságot túlpörgetik. Ennek számos veszélye van, például a pénzügyi egyensúly megbomlása, másrészt hazai és nemzetközi példák bizonyítják, hogy a túlpörgetett gazdaság szinte mindig hiányt eredményez.

A minap mondta egy nagy magyar vállalat egyik vezetője, hogy nem lehet a munkájukhoz szükséges fát kapni, és nem ez az egyetlen jelzés, hogy alapanyaghiány van az országban. De az is tény, hogy sokkal több iroda épül, mint amit a vállalkozások igényelnek. Összefoglalva elmondható, hogy amikor számítások igazolják, hogy a magyar gazdaság növekedési képessége átlagosan három százalék körül van, akkor hatszázalékos növekedésnél gázt adni felelőtlenség. Erre a hibára már a Költségvetési Tanács, majd a minap a Magyar Nemzeti Bank is rámutatott. Vagyis nagyon veszélyes, ha a már saját erejéből beindult növekedést tovább stimulálják. Sokan erre azt mondják, hogy az Egyesült Államokban

is ez történik. Biden elnök valóban jelentős kiadásokra készül, de azok szükséges kiadások, ebben minden amerikai közgazdász egyetért. Egyrészt a mostanáig mostoha szociális ellátási rendszerre költenek, másrészt a digitális és az egyes területeken jelentősen hiányos infrastruktúra fejlesztésére.

Milyen jellegű gazdaságélénkítő csomag lenne hasznos, amely a gazdaság túlpörgetésének veszélye nélkül is működik? Mely területek fejlesztésére lenne szükség?

Az oktatás mindenképpen, de tisztában kell lenni azzal, hogy az ide eszközölt befektetés nem hozna azonnal hasznot, mint például az építőiparba öntött milliárdok. Aztán a környezetvédelem, a regionális fejlesztések, a társadalmi integráció, a köz- és jogbiztonság szintén olyan terület, ahova bátran lehetne nagyobb összegeket fordítani, mert ezekben az esetekben nem áll fenn a túlfűtöttség veszélye, viszont javítja a hazai és külföldi vállalkozások számára a befektetési környezetet. Attól tartok, hogy a válságra és az újraindításra hivatkozva, ahhoz egyáltalán nem kapcsolódó lépéseket tesznek.

Mi a véleménye a tervezett minimálbéremelésről?

Azt gondolom, hogy nem helyes a minimálbér felfelé tolása, mert nagyon sok olyan vállalkozás van, amelyik éppen, hogy csak megél. Igaz ez a mezőgazdaságban, a kereskedelemben és más szektorokban is, ahol gondot jelent még a kétszázezer forintos bér kifizetése is. Így kiárazzuk a mikro- és

kisvállalkozások jelentős részét, ami egyben azt is jelenti, hogy csökkenni fog a foglalkoztatottság, ami eddig a kormány egyik fontos célja volt. Ugyanígy szkeptikus vagyok az adóvisszatérítéssel kapcsolatosan, ugyanis a jól beállított adó feladata az, hogy finanszírozhatóvá tegye a központi kiadásokat. Ha viszont elengedem az adót, akkor adósságból finanszírozom a kiadásokat, azt pedig már láttuk a nyolcvanas években, hogy ez hova vezet.

Ön szerint érdemes lenne mégis felvenni az EU kedvező kamatozású hiteleit?

Személy szerint nem tartom jó ötletnek az Next Generation EU-t – különösen igaz ez a nem visszafizetendő részére –, de ha már a tagországok létrehozták, és ebben a formában hozták létre, akkor egy olyan országnak, mint Magyarország, ahol bőven van még fejleszteni való, és a fejlesztések jó része nem közvetlen megtérülésű, feltétlenül fel kell venni ezeket a támogatásokat. Vonatkozik ez mind a vissza nem térítendő támogatásra, mind a kedvezményes kamatozású hitelekre, hiszen egészen biztosan sokkal kedvezőbb feltételekkel juthatunk így kölcsönhöz, mintha a magyar állam venné fel ugyanezt az összeget a nemzetközi pénzpiacon. Huzavona persze biztos lenne, hiszen minden uniós pénznél van, mert nem illeszkedik tökéletesen az unió elképzelése a tagországi igényekhez, de szinte minden esetben egyezsége lehet jutni. De azért is érdemes lenne felvenni ezt a hitelt, mert az nem növelné az ország eladósodottságát.

Szakmai viták zajlanak arról, hogy a hiányt és az eladósodottságot el lehet-e elengedni. Ön hogyan látja a kérdést?

Semmiképpen sem, hiszen világméretű verseny folyik a tőkéért, és az az ország, amelynek mutatói durván romolnak, az kiesik a befektetők látóköréből. Azoknak pedig, akik azzal érvelnek, hogy nem most van itt az ideje a megszorításoknak, azoknak azt javaslom, nézzék meg az uniós statisztikákat: az írek, a németek, az észtek, a lettek vagy akár a portugálok adósságrátája csökkent. Mert az Európai Unióban békeidőben, vagyis amikor növekedés és árstabilitás van, akkor jellemzően csökken az adósságráta. Így érik el azt, hogy amikor újabb válság alakul ki, akkor lesz hova nyúlni a terhek finanszírozása érdekében. Most éppen növekedés van, tehát most nyílna lehetőség arra, hogy csökkentsük az eladósodottságot, ami mindenképpen hasznos lenne a magyar gazdaság számára.

Egyetemi tanárként mi a véleménye az egyetemek modellváltásáról?

A Corviuson két éve tart az egyetemi modellváltás, és egyre-másra azt hallani, hogy a minisztérium már látja az eredményeket. Ezeket a kijelentéseket mindig érdeklődve hallgatom, mert egy egyetem elvégzése öt év, utána érdemes megnézni hogy a való életben milyen teljesítményt nyújt a fiatal

munkavállaló. Azaz minimum egy évtized, mire levonható a következtetés, hogy eredményes volt-e a képzés, amit a hallgató kapott. Azt lehet látni, hogy az egyetemet cégszerűen működtetik: a korábbi választott vezetőkkal szemben kinevezett vezetők vannak, ez egyben azt is jelenti, hogy nem mindig a rátermettség, hanem a lojalitás alapján nevezik ki őket. Sokszor olyan dolgokat követelnek meg, amelyek sem az oktatás, sem a kutatás szempontjából nem relevánsak. Én nem nagyon látom, hogy mi ebben a jó. Legfeljebb, hogy az állam számára kedvező, hogy erre az intézményre nem nagyon kell költeni, hiszen itt lesz tandíj meg képzési hozzájárulás, cégek vagyonelemeit pedig beviszik az egyetem könyveibe, ami az eladósodás veszélyét veti fel.

Sokszor példaként hozzák, hogy Amerikában is sok az alapítványi egyetem működik. Ez tény, azonban egészen más elvek szerint. Hogy csak egy példát említsek, ott az alapító nem szólhat bele az egyetem ügyeibe, például hogy kit milyen tisztségre neveznek ki.